

Tác động tỷ giá và tín dụng với thúc đẩy xuất khẩu trong bối cảnh khủng hoảng tài chính toàn cầu

Th.S. PHẠM MINH ĐIỂN

Theo số liệu của Văn phòng Chính phủ công bố mới đây, kim ngạch XK trong 8 tháng đầu năm 2009 của cả nước đạt 37,3 tỷ USD, giảm tới 14,3% so với cùng kỳ năm 2008. XK giảm chủ yếu do thị trường bị thu hẹp và tác động của giảm giá hàng XK. Theo tính toán của cơ quan chức năng, riêng yếu tố giảm giá đã làm cho kim ngạch XK giảm trên 6 tỷ USD, bằng khoảng 17% tổng kim ngạch XK trong 8 tháng qua. Kim ngạch NK của cả nước 8 tháng đầu năm 2009 đạt 42,4 tỷ USD, giảm 42,4% so với cùng kỳ năm ngoái. Trong 8 tháng đầu năm, nhập siêu 5,1 tỷ USD, bằng 13,7% kim ngạch XK. Như vậy, khủng hoảng tài chính toàn cầu ảnh hưởng cả đến XK và NK của Việt Nam.

Trước diễn biến nói trên, một trong những giải pháp quan trọng được Chính phủ đề ra trong phiên họp mới đây nhằm đạt được các mục tiêu kinh tế của cả năm 2009, đó là thúc đẩy tăng trưởng XK.

Vừa qua có một số ý kiến đề nghị phá giá VND. Biện pháp này nhìn bề ngoài thì có thể tác động phần nào đến XK, nhưng tăng trưởng bền vững XK không thể trông chờ vào yếu tố tỷ giá. Theo tính toán của Ngân hàng Nhà nước, phá giá mất 5% thì mỗi năm Ngân sách nhà nước sẽ chi

thêm 26.000 tỷ đồng để trả nợ nước ngoài, các DN cũng phải trả nợ thêm 13.000 tỷ đồng.

Tác động lớn thứ hai cần tính đến là giá cả các yếu tố đầu vào của sản xuất, kinh doanh, tiêu dùng phải NK sẽ đất thêm tương ứng, kéo theo tăng thêm giá thành sản phẩm, trong đó có giá thành hàng XK, tăng giá bán lẻ thị trường trong nước. Đối với mặt hàng dầu mỏ phá giá VND cũng không phải Việt Nam được hưởng lợi nhiều bởi lượng NK xăng dầu và các sản phẩm có nguồn gốc từ dầu mỏ lớn hơn lượng XK. Phần lợi từ XK dầu thô do tăng tỷ giá VND/USD được phân chia cho các bên liên doanh theo tỷ lệ hợp đồng liên doanh, chứ không phải Việt Nam được hưởng toàn bộ. Giá bán lẻ xăng dầu trong nước tăng do tỷ giá tăng thì do người tiêu dùng, các DN gánh chịu trực tiếp hoặc gián tiếp.

Nói tóm lại, nếu phá giá VND, sẽ tạo nên một mặt bằng giá mới tại thị trường trong nước, tác động tăng chỉ số giá bán lẻ hàng hoá và dịch vụ. Mục tiêu kiểm soát lạm phát năm 2009 khó có thể đạt được.

Thực tiễn ở Việt Nam cũng như các nước trên thế giới đã chỉ ra rằng, việc lãng kim ngạch XK còn tùy thuộc rất nhiều vào năng lực cạnh tranh của hàng XK, chủng loại, chất lượng và uy tín của sản phẩm, khả năng tìm kiếm thị trường mới... chứ không phải trông chờ vào phá giá đồng tiền bản tệ. Thực tiễn cho thấy, Trung Quốc trong thời gian dài thực hiện chính sách tỷ giá cố định. Không những không phá giá Đồng NDT mà còn duy trì việc giữ tỷ giá cố định, đồng nghĩa với việc Trung Quốc nâng giá nội tệ. Mặc dù dưới sức ép của nhiều quốc gia châu Âu và Mỹ yêu cầu Trung Quốc thả nổi tỷ giá hay tiếp tục nâng giá NDT để giảm nhập siêu với các thị trường nói trên. Tại Nhật Bản cũng vậy, trong những năm gần đây JPY cũng không ngừng lên giá từ mức 1 USD đổi được 115 - 117 JPY, xuống còn 90 JPY.



Nhưng cả Trung Quốc và Nhật Bản đều tăng trưởng mạnh kim ngạch XK trong những năm trước đây nhờ khả năng cạnh tranh của sản phẩm, khả năng mở rộng thị trường.

Tuy không thể trông chờ nhiều vào tỷ giá, nhưng để tiếp tục thúc đẩy mạnh hoạt động XK trong bối cảnh kinh tế quốc tế hiện nay thì cơ chế điều hành tỷ giá và chính sách quản lý cần tiếp tục đổi mới, hoàn thiện để không xảy ra những căng thẳng về cung cầu ngoại tệ, gây ra những biến động bất thường về tỷ giá trên thị trường.

Chính phủ cần chỉ đạo Ngân hàng Nhà nước kiên trì chính sách tỷ giá linh hoạt theo hướng ổn định tương đối, không nên phá giá VND cũng không nên để tỷ giá biến động lớn vì ảnh hưởng lớn đến

nhieu mặt kinh tế xã hội.

Trong thực tế, từ đầu năm 2009 đến nay, tuy không tuyên bố phá giá nội tệ, nhưng tỷ giá diễn biến trên thị trường cũng theo hướng tăng. Theo số liệu của Tổng cục Thống kê, bình quân 8 tháng đầu năm 2009, tỷ giá VND/USD tăng 9,02%, so với cùng kỳ năm 2008. Còn nếu tính riêng tháng 8-2009 so với tháng 12/2008 tỷ giá VND/USD tăng tới 6,36%.

Một giải pháp khác cũng rất quan trọng, đó là chính sách thắt chặt tín dụng không nên nhằm vào lĩnh vực XK. Hiện nay nhiều NHTM, chủ yếu là các NHTM Nhà nước, kể cả NHTM Nhà nước đã được cổ phần hoá đang hạn chế cho vay để thực hiện mục tiêu hạn chế tăng trưởng tín dụng không quá 25 - 27% theo chỉ

đạo của Ngân hàng Nhà nước. Đây là khối NHTM chiếm tới trên 63% thị phần tín dụng trong cả nước. Tình hình đó ảnh hưởng lớn tới việc đáp ứng nhu cầu vốn cho sản xuất kinh doanh nói chung, trong đó có hoạt động XK. Ngay cả việc thu mua lúa gạo XK ở đồng bằng Cửu Long hiện nay cũng đang gặp trở ngại về vay vốn NHTM để thu mua.

Chính sách hỗ trợ lãi suất cũng cần mở rộng cho vay tới các DN, các lĩnh vực sản xuất, chế biến, thu mua hàng XK. Nếu như gói kích cầu hỗ trợ 4%/năm lãi suất vốn vay ngắn hạn kết thúc vào cuối năm 2009, thì đầu năm 2010, Chính phủ nên cho triển khai gói kích cầu thứ hai với mức hỗ trợ 2%/năm lãi suất vốn vay ngắn hạn NHTM cho hoạt động XK ■

CHỦ NGHĨA BẢO HỘ...

(Tiếp theo trang 15)

tranh thương mại trên toàn cầu.

Để trả lời cho hành động của Mỹ, Trung Quốc cũng đã đưa ra chương trình "Buy Chinese" như là một thông điệp với nước Mỹ rằng, rào cản thương mại có thể gây tác động theo 2 chiều: tích cực và tiêu cực. Tranh chấp Mỹ - Trung về việc tỷ giá hối đoái của đồng NDT cũng có thể là nguy cơ cho cuộc chiến tranh thương mại giữa hai nước khi tháng 5/2009 vừa qua, Mỹ lại tiếp tục cáo buộc rằng Trung Quốc đã thao túng tỷ giá đồng NDT nhằm khuynh đảo mối quan hệ thương mại giữa hai nước theo hướng có lợi cho Trung Quốc. Đó cũng là

nguyên nhân khiến Quốc hội Mỹ đang xem xét một đạo luật trả đũa những quốc gia bị coi là thao túng đồng tiền để giành lợi thế trong thương mại quốc tế và nó cũng có thể là khởi nguồn cho một cuộc chiến tranh thương mại giữa Mỹ với Trung Quốc, gần đây nhất việc Mỹ tăng thuế với các loại lốp ô tô của Trung Quốc và Trung Quốc điều tra chống bán phá giá phụ tùng ô tô, thật là minh chứng rõ nhất cho tình hình này.

Căng thẳng quan hệ thương mại Mỹ - EU cũng phát sinh từ mâu thuẫn đối với chế độ bảo hộ mậu dịch của mỗi bên. Những điều khoản hỗ trợ nền kinh tế nội địa của Mỹ cũng là nguyên nhân gây nên nhiều chỉ trích từ các nước. Liên minh châu Âu, trong đó tiêu biểu là Canada và Thụy Sĩ,

cánh bảo hộ sẽ áp dụng biện pháp trả đũa nếu Mỹ thực thi điều khoản "Buy American" trong gói kích thích kinh tế của mình.

Cuộc chạy đua bảo hộ thương mại của Mỹ và các nước có thể sẽ trở thành ngôi châm cho cuộc chiến tranh thương mại toàn cầu. Chủ nghĩa bảo hộ mậu dịch lan tràn và nguy cơ xảy ra các chiến tranh thương mại sẽ càng khiến cho tự do hóa thương mại toàn cầu đi vào bế tắc, và kết quả là tất cả các nền kinh tế sẽ cùng bị tổn thương. Đây sẽ là cuộc chiến không có người thắng mà chỉ có kẻ thua, bởi tất cả sẽ cùng phải gánh chịu thiệt hại. Đó cũng chính là bước thoái lui của kinh tế toàn cầu trong bối cảnh khủng hoảng tài chính ■